

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

בחוקות י

הכלי לקבלת התורה ולגאולה - ביטול ואחדות

שיחות קודש

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

ה' תהא שנת פלאות דגולות

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של
כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א
למטה מעשרה טפחים ומתוך חיים נצחיים
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו ומיד ממש

*

לזכות

חנה תחי'

לרגל יום ההולדת שלה לאויוש"ט,

ביום כ"א אייר ה' תהא שנת פלאות דגולות

ולזכות

אחיותי' ואחיהם חיילי "צבאות השם"

מושקא, מנחם מענדל, רבקה, מיכאל, יוסף יצחק ומרים שיחיו

*

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' שניאור זלמן וזוגתו מרת רחל שיחיו ניגן

*

הי שותף בהפצת "דבר מלכות"

לחשיג השיחות, להקדשות ולפרטים נוספים טל.: 753-6844 (718)

הוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתנו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעין חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט נגינים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

משיחות ש"פ בהר-בחוקותי, מבה"ח סיון ה'תנש"א

הקב"ה . . הרי השנה שאתן להם את תורתי".

וענין זה מודגש גם בהקריאה בתורה שבסמיכות למתן-תורה¹ - כידוע הכלל ש"לעולם) קוראין (פרשת) במדבר סיני קודם עצרת² (וההתחלה בזה במנחה דיום הש"ק זה), כיון ש"מדבר סיני" (אליו הגיעו בני"ב ברי"ח סיון) הוא המקום הראוי למתן-תורה.

ב. ויש לבאר תוכן הענין ד"מדבר סיני" ("מדבר" דייקא³) - בשייכות למתן-תורה:

"מדבר" - "מקום הפקר" - הוא מקום שאין עליו בעלות, לא בעלות של יחיד, וגם לא בעלות של רבים (כמו "רשות הרבים", רשות שהיא בבעלות הרבים), ובגלל שאין עליו בעלות יכול כל מי שרוצה לבוא ולזכות בו, "כל הרוצה לקבל יבוא ויקבל".

ושנאו ישראל את המחלוקת ואהבו את השלום ונעשו חניי אחת הרי השעה כו",⁴ שענין זה למדים ממש"נ בהמשך הכתוב "ויהן שם ישראל נגד ההר", "ויהן" לשון יחיד, "כאיש אחד בלב אחד" (פרש"י יתרו יט, ב), וזוה מובן גם בנוגע להמקום עצמו (שבו נעשה השינוי במצבם של ישראל) שאודותיו מדובר בתחלת הכתוב (לפני ההמשך ד"ויהן") - "באו מדבר סיני", ש"מדבר סיני" הוא המקום הראוי למתן-תורה, כפנים (וראה לקמן סי"ב).

10 ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב רצו, א: "המועדים של כל השנה כו' בכלן יש שייכות לאותם הפרשיות שחלות בהן כו'".

11 רמב"ם הל' תפלה פ"ג ה"ב "המנהג הפשוט". טושו"ע או"ח סתכ"ח ס"ד.

12 ובפרט שבכמה מקומות נאמר "סיני" ("משה קבל תורה מסיני"), או "הר סיני", כבהתחלת פרשתנו (בהר); "וידבר גו' בהר סיני", מבלי להזכיר "מדבר (סיני)".

א. ענינו של ר"ח סיון (שמתברך ביום הש"ק מברכים ה'הודש) מפורש בקראי' - "בחודש השלישי גו' ביום הזה (בראש חודש) באו מדבר סיני";

"מדבר סיני" קשור עם מתן-תורה: "סיני" - "משה קיבל תורה מסיני"⁴, ו"מדבר (סיני)" - כדרשת חז"ל⁵, "ניתנה במדבר . . במקום הפקר", כל הרוצה לקבל יבוא ויקבל".

ולכן, כש"באו מדבר סיני" (בר"ח סיון) - המקום הראוי למתן-תורה - התחיל הענין דמתן-תורה ("מיד אחר ר"ח" התחיל משה להתעסק עמהם בענין קבלת התורה⁶), ובלשון המדריש "אמר

1 נוסף על המשכת הברכה דיום השבת על כל ימי השבוע - "מיני מתברכין כולהו יומין" (ראה זח"ב סג, ב. פח, א).

2 יתרו יט, א.

3 פרש"י עה"פ (משבת פו, ב): "כתיב הכא ביום הזה באו מדבר סיני, וכתיב התם החודש הזה לכם ראש חדשים, מה להלן ר"ח אף כאן ר"ח".

4 אבות רפ"א.

5 יל"ש עה"פ (רמו ערה). וראה גם במדבר"פ"א, ז: "במדבר . . תנס לכל באי העולם".

6 נוסף על הלימוד שהאדם צריך להיות "כמדבר" - "אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תלמודו מתקיים בידו" (עירובין נד, א), "כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל תורה ניתנה לו במתנה" (נדרים נה, סע"א), "כל מי שאינו עושה עצמו כמדבר הפקר אינו יכול לקנות את החכמה והתורה" (במדבר"שם), "מי מקיים את התורה מי שמשים עצמו כמדבר ומפליג עצמו מן הכל" (שם פי"ט, כו. תנחומא חוקת כא). וראה לקמן סי"ב ובהערה 112. 7 אבל בר"ח עצמו, לא אמר להו ולא מידי משום חולשא דאורחא" (שבת שם). וראה לקו"ש חכ"ח ע' 7 ואילך. וש"נ.

8 שו"ע אה"ז או"ח סו"ס תצד - משבת שם. 9 דא"ז פרק השלום. ועוד. - ולהעיר, שהמדובר שם הוא בנוגע לחמצב דבני", הואיל

ועפ"ז צריך להבין הטעם ששייכותה של התורה לכל ישראל שנעשית בר"ח סיון (הרי השעה שאתן להם את תורתני) מודגשת בכך ש, ביום הזה באו מדבר סיני" - מקום הפקוד, ולא מקום שבבעלותם של כל בני" (ברשות הרבים וכיו"ב), כמו שהתורה ניתנה לבעלותם של כל בני"?

ג. ולאידך - צריך להבין הטעם שהענין ד, "מדבר" (בהודש השלישי גוי' ביום הזה באו מדבר סיני) מודגש בפרשת במדבר שקורין בסמיכות ממש לעצרת, ולא בפרשה שקורין בשבת שממנו מתברך היום ש, באו מדבר סיני, פרשת בהר-בחוקותי (כהקביעות בכמה שנים, וגם בשנה זו (בחול"ל), שהן מחוברין).

ובהקדמה - שקריאת פרשת במדבר קודם עצרת היא (לא רק מצד השייכות ד, "מדבר סיני" למתן-תורה (כנ"ל ס"א), גם (ובעיקר) מפני ש, עזרא תיקן להם לישראל שיהיו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת¹⁸, וזה שמוסיפין וקורין גם במדבר סיני קודם עצרת הוא, "כדי שלא להסמיך הקללות שבבחוקותי לעצרת¹⁹, היינו, שהפרשה שקורין בעיקר קודם עצרת (מתקנת עזרא) היא פרשת בחוקותי, ובכמה שנים בהר-בחוקותי.

והשייכות דתוכן פרשת בהר-

(18) ובפרט ש, "מקום הפקר" הוא (לא רק לבני, אלא) "לכל באי העולם".

(19) להעיר (שהרוחב ד)רה"ד נלמד מ, "רוחב הדרך במחנה ליום שבמדבר" (ש"ע אדה"ז או"ח סמ"ה ס"א).

(20) "כדי שתכלה השנה וקללותי . . . עצרת נמי ראש השנה היא, דתנן ובעצרת על פירות האילן" (מגילה לא, ב).

(21) תוס' שם.

ולכאורה, נתינת התורה לבני" היא (לא באופן שהקב"ה הסיר בעלותו מן התורה (, "תורתו") והפקירה לכל, היינו, שנעשית כדבר שאין עליו בעלות שכל אחד יכול לבוא ולזכות בו (ע"י פעולה של קניין), אלא) באופן ש, נתן לנו את תורתו, היינו, שהתורה היא בבעלותם של כל בני" (ללא צורך בפעולה של קניין). כל אחד ואחת מישראל, מגדול ועד קטן, עד לקטן שנולד זה עתה¹³, שמצד שייכותו ל, "קהלת יעקב", ה"ה יורש הכל¹⁴, כל התורה כולה¹⁵, כמ"ש¹⁶, "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב"¹⁷.

(13) וגם לפני, "תחלת כניסת נפש זו הקדושה היא . . . במצות מילה" * (ש"ע אדה"ז או"ח (מהדר"ב) סוס"ד). - כיון שגם או ה"ה חלק מ, "קהלת יעקב".

(14) כמו בן יחיד (כתורת הבעש"ט (כש"ט הוספות סקל"ג) אודות גדול החביבות דכאו"א מישראל אצל הקב"ה כמו בן יחיד כו') - אע"פ שיחד עמו ישנם ששים ריבוא מישראל, שכל א' מהם הוא בן יחיד.

(15) ויתירה מזה - שלמד כל התורה כולה במעיי אמו (גדה ל, ב), ובכח זה ביכלתו ללמוד כל התורה כולה בצאתו לאויר העולם (לאחרי ש, בא מלאך וסטרו על פיו ומשכחו כו" (גדה שם)), במשך כל ימי חייו (ראה עיון יעקב ועין יוסף לע"י גדה שם. לקו"ת שלח מד, א. ובכ"מ).

(16) ברכה לג, ד.

(17) וראה רמב"ם הל' ת"ת רפ"ג (ולאדה"ז רפ"ד): "כתר תורה הרי הוא מוגת ועומד ומוכן לכל ישראל, שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב, כל מי שירצה יבוא ויטול", כלומר, כיון שהתורה היא ירושה לכאו"א מישראל, לכן יכול לבוא וליטלה, ללמדה כו', עד שיהי מוכתר בכתר תורה.

* ודוגמתו בבת - בקריאת השם (כמו אצל בן בעת המילה) שעל ידו נמשך ומתגלה חיות הנשמה בהגוף (ראה לקו"ת פרשתנו מא, ג. ובכ"מ). - ולכן נכון להקדים קריאת השם בקרה"ת הסמוכה להלידה, גם בימי החול, ולא להמתין לקרה"ת דיום הש"ק.

לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל
נפטר בש"ק פ' נצבים, ז"ך אלול ה'תשס"ה
וזוגתו מרת טשארנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה סטראל
נפטרה בליל ה' טבת ה'תשס"ו
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בנם

הו"ח ר' שמואל זוגתו מרת מלכה שיינדל
ומשפחתם שיחיו סטראל

* * *

לעילוי נשמת

ר' גדלי' חנוך ב"ר פינחס ע"ה סניידער
נפטר ביום כ"ד אדר שני ה'תשל"ח
ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת חנה בת רייזל תחי' סניידער
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע"י חתנם ובתם

הו"ח ר' שמואל זוגתו מרת מלכה שיינדל
ומשפחתם שיחיו סטראל

בחוקותי²² למתן-תורה מודגשת (א) בשם הפרשה: „בהר סיני”²³ – ההר שעליו ניתנה התורה, ו„בחוקותי” – מלשון חקיקה, שרומז על אותיות החקיקה שבלוחות²⁴, שכוללים כל התורה כולה, תושב”כ ותושבע”פ, ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש²⁵. (ב) ובתוכן הפרשה, הן בתחלתה וראשיתה – „ודבר ה' אל משה בהר סיני לאמר גו' ושבתה הארץ שבת לה”²⁶, „מה ענין שמיטה אצל הר סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותי ופרטותי ודקדוקי מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני”²⁶, והן בסיומה וחותרמה – „אלה המצוות אשר צוה ה' את משה אל בני ישראל בהר סיני”.

וצריך להבין הטעם שבפרשה זו – שקורין ביום הש”ק שממנו מתברך ר”ח סיון שבו, „באו מדבר סיני” – לא נזכר הענין ד„מדבר סיני” (ככפרשת במדבר שקורין במנחה), אלא „בהר סיני”.

ד. ויש לבאר תחילה היחס והחשיבות של המקום בעולם שבו ניתנה התורה (בהר סיני שבמדבר סיני) – דלכאורה, כיון שפעולת התורה היא בכל העולם

(22) נוסף על התקנה „שהיו קורין קללות שבתורת כהנים . . . כדי שתכלה השנה וקללותי”.

(23) כפי שנקראת בכ”מ – „בהר סיני” (סידור רס”ג, רמב”ם סדר תפלות ואבודרהם סדר הפרשיות), ולא „בהר” סתם.

(24) ולהעיר, שענין החקיקה נוגע עד כדי כך שבשביל זה צ”ל ס מיוחד (ו„לא עבד קוב”ה ניסא למגנא” (ראה דרשות הר”ן ד”ח הקדמה (אי” – „מ”ם וסמ”ך שבלוחות בנס היו עומדין”, „הואיל והכתב ה' נראה משני עבריהם ה' לה ליפול, אם לא שבנס ה' עומד” (שבת קד, רע”א ובפרש”י).

(25) ראה לקו”ש חכ”ה ע’ 382. וש”נ.

(26) תו”כ ופרש”י עה”פ (נת’ בלקו”ש ח”ז ע’ 276 ואילך).

כולו, מה נוגע (כל כך) המקום המסויים בעולם שבו ניתנה התורה²⁷ – די ש לומר, שבבחינת מקום מסויים בעולם שראוי לנתינת התורה מודגשת המטרה והתכלית דפעולת התורה בעולם, כדלקמן.

ויובן בהקדים הביאור בהשייכות לתורה לעולם שמודגשת במאמר המשנה במסכת אבות שלומדים ביום הש”ק זה – „בעשרה מאמרות נברא העולם”²⁸:

איתא בזהר²⁹, „כתיב³⁰ עשרה עשרה הכף בשקל הקודש . . . עשרה מאמרות למעשה בראשית כדתנן בעשרה מאמרות נברא העולם, עשרה מאמרות למתן תורה אלו עשרת הדברות”³¹, „בגין דעלמא לא אתברי אלא בגין אורייתא, וכל זמנא דישראל מתעסקי באורייתא עלמא מתקיים . . . אם³² לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת”³³, ומסיים שעי”ז „אשתכח בי’ שלמא”, ע”ד מארו”ל³⁴, „כל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם”³⁵.

(27) ובפרט שלא נקבעה קדושה במקום זה, כמ”ש (יתרו יט, יג) „במשוך היובל המה (וגם הצאן) יעלו בהר”.

(28) ריש פ”ה.

(29) ח”ג יא, סע”ב.

(30) נשא ז, פו. – ולהעיר, שפרשת נשא קורין בסמיכות למתן-תורה (בשבת שלאחרי מ”ת, ובכמה שנים – בשבת שלפני מ”ת).

(31) וממשיך לבאר הקשר והשייכות שביניהם: „כתיב (בעשה”ד) אנכי ה' אלקיך, וכתיב במעשה בראשית יהי אור ויהי אור, דא מהימנותא דקב”ה אור אקרי, דכתיב ה' אורי וישעי ממי אירא וגו’”, ועד”ז בשאר עשה”ד ועש”מ.

(32) ירמ’ לג, כה.

(33) וראה גם שבת פח, א. ע”ז ג, א.

(34) רמב”ם הל’ חנוכה בסופן (וראה לקו”ש ח”ה ע’ 349 ואילך. וש”נ).

(35) ולכן ניתנה התורה, „בחודש השלישי”, „אוריין תליתאי בירחא תליתאי” (שבת שם) –

לעילוי נשמת

ר’ נתנאל ב”ר אפרים ע”ה נסים

נפטר ביום ט”ז סיון ה’תשס”ה

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

וזגתו מרת דבורה בת אסתר תחי’ נסים

לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת

גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע”י ילדיהם

ר’ עמוס וזוגתו מרת רישא שיחיו נסים

ר’ אפרים וזוגתו מרת מריטה שיחיו נסים

ר’ דוד וזוגתו מרת אורה שיחיו בורק

* * *

לעילוי נשמת

ר’ שלמה ב”ר יוסף ע”ה קרמרן

נפטר ביום ט’ מ”ח ה’תשס”ח

וזוגתו מרת רבקה לאה ב”ר נחום ע”ה קרמרן

נפטרה ביום י”א שבט ה’תש”פ

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע”י ילדיהם

ר’ עמוס וזוגתו מרת רישא שיחיו נסים

ר’ נחום יוסף שיחיו קרמרן

ר’ גרשון שמואל וזוגתו מרת רונית שיחיו קרמרן

ר’ מרדכי יצחק וזוגתו מרת גיטל שיחיו אפסל

כבר בינינו, וכאו"א מראה באצבעו ואומר, הנה זה (המלך המשיח וכבר) בא"ת¹⁴².

ובהמשך לזה באים ל"זמן מתן תורתנו" בתכלית השלימות - בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש, בהר הקודש, בבית המקדש ובקדש הקדשים (שבו נמצא הארון עם הלוחות¹⁴³, שהם בבחי' "בחוקותי", אותיות החקיקה) -

"תורה חדשה מאתי תצא", תורתו של משיח שילמד את כל העם¹⁴⁴, ועד להלימוד מהקב"ה בכבודו ובעצמו ("מאתי" ממש), כמ"ש¹⁴⁵, "לא ילמדו עוד איש את רעהו גו' כי כולם ידעו אותי", ו"לא¹⁴⁶ יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך"¹⁴⁷, תיכף ומיד ממש.

144 ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. ועוד.
לקו"ת צו יז, א. ובכ"מ.
145 ירמ"י לא, לג.
146 ישע"י, ל, כ.
147 כפי ש, כבר ה' לעולמים מעין זה בשעת מתן תורה" (תניא פל"ו).

142 שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.

143 וגם שברי לוחות (ב"ב יד, ב), שמורה על עבודת התשובה (לב נשבר) - "משיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא", (ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת דרוש שמע"צ צב, ב. ובכ"מ).

ויש לומר הביאור בזה, שבבריאת העולם ישנם בפועל ב' אופנים - "במאמר אחד"⁴⁰, ו"בעשרה מאמרות":

"במאמר אחד" - נבראת מציאות היש, יש מאין ואפס המוחלט, החומר הראשון⁴¹ ששורה בכל הנבראים שבעולם. ו"בעשרה מאמרות" - נבראת (נתגלתה⁴²) הצורה דכל פרטי הנבראים שמחולקים זה מזה ע"י ההתחלקות דעשרה מאמרות, כולל גם "צירופים וחילופי אותיות המתגלגלות ברל"א שערים פנים ואחור כמ"ש בס' יצירה", שע"י נבראו כל ריבוי פרטי הברואים שבעולם⁴³.

והחילוק שביניהם:

בהבריאה, "במאמר אחד" (בריאת היש מאין ואפס המוחלט) - כיון שבריאת יש

והענין בזה - שע"י ה"עשרה מאמרות" שבמתן-תורה (עשרת הדברות) מגלים ה"עשרה מאמרות" שבמעשה בראשית, היינו, שהעולם (מעשה בראשית) אינו מציאות בפ"ע שמעלים (ועד שמסתיר) על אלקות³⁶, שהרי כל מציאותו אינה אלא ה"עשרה מאמרות" שעל ידם היתה בריאת העולם מאין ואפס ממש בששת ימי בראשית, ומחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית³⁷, כי, "אילו היו מסתלקות . . . כרגע ח"ו האותיות מעשרה מאמרות . . . היתה (הבריאה כולה) חוזרת לאין ואפס ממש כמו לפני ששת ימי בראשית ממש³⁸.

ה. ובפרטיות יותר - כהמשך דברי המשנה, "בעשרה מאמרות נברא העולם, ומה תלמוד לומר, והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא ליפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, וליתן שכר טוב לצדיקים שמקימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות":

ובהקדם השאלה הידועה³⁹: כיון ש"במאמר אחד יכול להבראות", למה יהי העונש והשכר על עולם שנברא בעשרה מאמרות כש"שוי"ו אינו אלא מאמר אחד - "אם הוא רוצה להרבות במאמרים אין הדבר מוטל על הרשע ולא על הצדיק"?

כי, ענינו של "שלישי" לחבר ולאחד ההתחלקות והניגוד ד"שנים", שהו"ע השלום (ראה בארוכה לקו"ש חכ"א ע' 110 ואילך. ועוד).

36 ואף ש"עולם" הוא מלשון העלם (לקו"ת שלח לו, ד. ובכ"מ) - ה"ז העלם למעליותא (ע"ד מ"ש "ישת חושך סתרו"), כיון שהכח המהוה הוא בבחינת ריחוק והבדלה, כדלקמן ס"ה.

37 נוסח ברכת יוצר.

38 שעהיה"א בתחלתו.

39 מדרש שמואל על המשנה.

40 והפירוש "במאמר אחד יכול להבראות" הוא - לא רק בדרגת היכולת, אלא שהיכולת באה גם בפועל (ראה פרדס שער יא פ"ג. הובא ונת' בסהמ"צ להצ"צ מצות האמנת אלקות פי"א. ובכ"מ).

41 ראה רמב"ן ר"פ בראשית: "אין אצלנו בלשון הקודש בהוצאת היש מאין אלא לשון ברא . . . הוציא מן האפס הגמור המוחלט יסוד דק מאד אין בו ממש . . . מוכן לקבל הצורה . . . והוא החומר הראשון כו". - ולהעיר, שהלשון "ברא" נאמר תיכף ל"בראשית" - "בראשית נמי מאמר הוא" (ר"ה לב, א. וש"נ), והוא ה"מאמר אחד" (פרדס שער ב פ"ו. לקו"ת פרשתנו מא, ד. ובכ"מ).

42 להעיר, שבריאה היא גם מלשון גילוי (כמו "שמא הבריא", ניקב ויצא לחוץ וחולין מג, ב), דקאי על התגלות הצורה והנבראים (נוסף על התכללות הצורה בבריאת החומר מאין ליש) על הכח אל הפועל (ראה רמב"ן שם).

43 שער היחוד והאמונה פ"א. וראה גם שם פי"ב: "כל אות היא המשכת חיות וכה מיוחד", "כל אות היא בתמונה מיוחדת פרטית המורה על ציור ההמשכה והתגלות האור והחיות והכח הנגלה ונמשך באות זו", וכל נברא מפרטי הנבראים "נברא . . . וחי וקיים מאיזה צירוף אותיות מתיבות אלו (דעשרה מאמרות) או חילופיהן ותמורותיהן".

מתים זו שמעתי", היינו, שבתורה ישנם ב' ענינים: "אחת" (מאמר אחד) - מצדו ית' (דיבר אלוקים), שכשם שהוא ית' אחד כך גם חכמתו ית' (תורה) היא אחת, היינו, שכל עניני התורה ענינים אחד - חכמתו ית', "אורייתא וקוב"ה כולא חד"⁴⁹; ו"שתים" (ועד להתחלקות דעשרת הדברות, "עשרה מאמרות") - מצד האדם והעולם (שמעתי"), היינו, שחכמתו ית' יורדת ומתלבשת בעניני האדם והעולם שהם באופן של ריבוי והתחלקות (עשרת הדברות, שכוללים תרי"ג מצוות, כנגד רמ"ח אברים ושס"ה גידים שבאדם, "עולם קטן"⁵⁰, ודוגמתו בעולם כפשוטו), כדי לפעול שהמעלה והחשיבות שבפרטי הנבראים שבעולם תנוצל ותהי' ע"פ התורה.

ולכן, ע"י ה"מאמר אחד" שבתורה מגלים ה"מאמר אחד" שבעולם, וע"י ה"עשרה מאמרות" שבתורה מגלים ה"עשרה מאמרות" שבעולם:

ע"י ה"מאמר אחד" שבתורה, שמודגש בלימוד התורה ע"י (הקדמה ד, ברכו בתורה תחילה"⁵¹, שהו"ע הביטול ל"נותן התורה", היינו, שניכר בתורה (לא כ"כ ההתחלקות דפרטי ההלכות שמדברים בעניני העולם, אלא נקודת האחדות) שהיא חכמתו של הקב"ה ("אחת דיבר אלוקים") - מגלים בעולם ה"מאמר אחד", היינו, שניכר בעולם (לא להתחלקות דפרטי הנבראים לפי מזגם ותכונתם, אלא) כח העצמות שמהוה את העולם מאין ליש;

וע"י ה"עשרה מאמרות" שבתורה,

(49) ראה חז"ל עג, א.

(50) נחומא פקודי ג. ועוד.

(51) ב"מ פה, ריש ע"ב. וש"נ. וראה לקו"ש חט"ו ע' 3. וש"נ.

(שסיבתו היפך אהבת ישראל¹³³, ובהבטל הסיבה בטל בדרך ממילא המסובב), ותיכף ומיד ה"ה הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאו יהי' שלימות הענין דמתן-תורה, "תורה חדשה מאתי תצא".

ובפשטות - שעוד לפני "זמן מתן תורתנו", ולפני ר"ח סיון, בעמדנו בשבת מברכים חודש סיון, שבת פרשת בהר-בחוקותי, זוכים לקיום היעוד והסיפור שבהתחלת פרשת בהר: "כי תבוא אל הארץ וגו'", ובהתחלת פרשת בחוקותי: "ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו"¹³⁴, "עתידיה"¹³⁵ ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת"¹³⁶, ו"אילני סרק עתידים לעשות פירות"¹³⁷.

ובהמשך לזה באים לספר הפקודים - המנין דכל בני "וכאו"א מישראל, ע"ד מ"ש¹³⁸, "ואתם תלוטו לאחד אחד בני ישראל", וכולם יחד נעשים מציאות אחת ד"קוהל גדול"¹³⁹, ועד למנין העשירי, ביחד עם השירה העשירית והפרה העשירית (העשירי יהי' קודש"¹⁴⁰), ע"י ה"מלך המשיח מהרה יגלה אכ"ר"¹⁴¹ - שתיכף ומיד ממש רואים שמשיח נמצא

האמורים לעיל:

מחד גיסא - ענין הביטול שמודגש בהתאחדות עם כו"כ מישראל, "להקהיל קהילות", ובפרט ע"י האחדות דכל בני ישראל, והנשים והטף, בשעת קריאת עשה"ד, היינו, שההתאחדות היא לא רק עם האנשים שבערכו ובמדרגתו בלימוד התורה (להקהיל קהילות). ללמוד בהם תורה לרבים", אלא גם עם קטנים וקטני קטנים, שכולם יחדיו באים לביהכ"נ¹³¹ - תכלית הביטול.

ולאידך גיסא - ביחד עם הביטול שבהתאחדות עם כו"כ מישראל, מודגש גם תוקף המציאות דכאו"א מישראל בפ"ע (כבענין הפקודים), שכאו"א מהם מקבל את התורה, ולומדה ומשיגה בהבנה והשגה שלו (ועד שמחדש בתורה¹³²), כל חד וחד לפום שיעורא דילי'.

טו. ויה"ר - והוא העיקר - שההחלטה להוסיף באחדותם של ישראל כהכנה לקבלת התורה (שנאו את המחלוקת ואהבו את השלום) תמהר ותזרו ותפעל תיכף ומיד ביטול הגלות

(131) להעיר מברכות כח, א: "שהי' ר"ג מכריז ואומר כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש", ולאחרי שראב"ע נתמנה לנשיא, אותו היום סלקוהו לשומר הפתח ונתנה להם רשות לתלמידים ליכנס. . . הוא יומא אטוספו כמה ספסלי" (ארבע מאות או שבע מאות). וגם לאחרי ש, אחו ל" בחלמי' הצבי חירי דמליין קטמי" (כלומר אף אלו אינם ראויים - פרש"י, מסיק "ולא היא, היא ליתובי דעתי" הוא דאחו ל"י" (כיון ש, הוה קא חלשא דעתי דר"ג כו"י). ויש לומר בתיווך הדברים (המסקנא, "לא היא", ואעפ"כ "אחו ל" בחלמא", שבדואי לא הראו לו דבר שקר ח"ו) - שגם כשמצד עצמם אינם ראויים, מ"מ, ע"ז שמכניסים אותם לביהמ"ד נעשים ראויים כו'.

(132) ראה ה"ל ת"ת לאדה"ו פ"ב ה"ב. וש"נ.

(133) ראה יומא ט, ב.

(134) כו, ד.

(135) שבת ל, סע"ב. וש"נ.

(136) ודוגמתו בזמן הזה - "כמהין ופטריות" (שבת שם), "כענין הספיחים* שג"כ בלי זריעה" (ביאוה"ז להצ"צ ע' תתכ"ח).

(137) תו"כ ופרש"י עה"פ.

(138) ישע"י כו, יב.

(139) ירמ"י לא, ז.

(140) פרשתנו כו, לב.

(141) רמב"ם הל' פרה אדומה ספ"ג (משיעורי הרמב"ם דשבת הבאה שמתברך משבת זה).

(* ולהעיר מהשייכות לפרשת בהר - "ספיח קצירך" (כה, ה).

שרומז על העולם שנברא ע"י הקב"ה באופן שמוקף מג' רוחות מלבד רוח צפונית¹²⁰, כדי שהאדם (ע"י עבודתו) ישלים¹²¹ ויסבב גם רוח צפונית – שבוה מודגשת מעלת האדם (תורף המציאות), שעל ידו דוקא נעשה העולם מוקף מכל ד' רוחות (ללא נתינת מקום לפירצה), כציוור מ"ם סתומה ד', ל"סרבה המשרה¹²² (מ"ם סתומה באמצע התיבה), שרומזת¹²³ על גאולה¹²⁴, שנעשית ע"י עבודת האדם בהמשכת וגילוי האל"ף (אלופו של עולם) באמצע ה"גולה" – גאולה¹²⁵.

*

יד. ויש לקשר האמור לעיל עם הוראה לפועל בענין שהזמן גרמא:

(120) מדרש הנעלם לשה"ש (בוהר חדש). רבותינו בעה"ת וחזקוני ר"פ בראשית. וראה גם ב"ב כה, ריש ע"ב.
(121) ע"ד מש"נ, "אשר ברא אלקים לעשות", "לתקן" (בראשית ב, ד. וראה ב"ר פ"א, ו ובפ"י רש"י).

(122) ישע"י ט, ו. – וראה ש"ה דל"ז ע"א (הובא באוה"ת נ"ך ס"ע קפד); בראשית ג' רוחות סתומים ורוח צפון נשאר פתוח כו' ובמ"ת נשלמו ד' רוחות ונעשו מ"ם סתומה, והוא מ"ם סתומה בפסוק ל"סרבה המשרה".

(123) ראה ספר הערכים יחב"ד מע' אותיות התורה מ"ם (ב) ע' רג ואילך. וש"נ.

(124) ויש לומר, שענין הגאולה מרומז גם בהמילוי דאות ב' (בי"ת) – ת' ר"ת תחית המתים (שלימות הגאולה), וי' רומז על עשרת הדברות (ס' רויאל המלאך. הובא בתו"ש בראשית אות ל בהערה), שעל ידם פועלים ענין הגאולה (ת' בעולם (ב'). ועצ"ע.

(125) ראה ויק"ר ספ"ב. וראה בארוכה שיחות ש"פ אהו"ק וש"פ אמור (סה"ש תנש"א ח"א ע' 504 (לעיל ע' 120) ואילך. וע' 520 (לעיל ע' 134) ואילך. – ויש להוסיף בהרמו שבאות ג' שהיא הר"ת ד"גולה" וגאולה" שג' ד"גולה" רומז להנתינת מקום ל"גולה", מפני שהעולם מסובב מג' רוחות בלבד, ורוח צפונית, ש"מצפון תפתח הרעה", נשאר פרוצה. וי' ד"גאולה" רומז על

א) "להקהיל קהילות בכל שבת להכנס בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ללמוד בהם תורה לרבים"¹²⁶ (כולל גם באופן ד"העמידו¹²⁷ תלמידים הרבה¹²⁸), אשר, אם הדברים אמורים בכל שבת, בשבת שממנו מתברך, "זמן מתן תורתנו" על אחת כמה וכמה.

ב) לעורר ולזרוז בכל מקום ומקום שבקריאת עשרת הדברות ב"זמן מתן תורתנו" יהיו בבתי-כנסיות כל ילדי ישראל (גם הקטנים ביותר, ועד לתינוקות שבעריסה¹²⁹) שהם ה"ערבים" לקבלת התורה, בנינו עורבים אותנו¹³⁰.

וכל זה – בהדגשת ב' הקצוות דביטול ומציאות (מאמר אחד ועשרה מאמרות)

עבודת האדם באופן ד"גמול דלים" ("גמול דל"ת גמול דלים" (שבת קד, א), ע"י המשכת וגילוי אלופו של עולם, שע"י מהפך הד' ד"לדים" לעולם שמוקף מכל ד' רוחות, כמו מ"ם סתומה".
(126) שו"ע אדה"ז א"ח סר"צ ס"ג (מיל"ש ר"פ ויקהל).

(127) אבות פ"א מ"א.

(128) ו"הרבה" בבת אחת – ע"ד מש"נ ביצ"מ "ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד", "שהיו יולדות ששה" בכרס אחד", ועד"ז בהיציאה מגלות האחרון ("כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות") בנוגע לתלמידים, ש"כל המלמד כו' כאילו ילדו" (סנהדרין יט, סע"ב. פרש"י במדבר ג, א).

(129) להעיר מירושלמי יבמות פ"א ה"ו.

(130) שהש"ר פ"א, ד (א). וראה לקו"ש חכ"ח ע' 315. ועוד.

(* וראה מקי"ר ר"פ שלח בשם הרח"ו (הובא באוה"ת נ"ך טס) שלעת"ל יפתח הקב"ה המ"ס סתומה באלכסון ותינעשה ב' דלתין של בן זוד, ואז יבוא המשיח (וע"פ המבואר באוה"ת שם שהד' מורה על דיבור, וב' דלתין הם ב' בחו' דיבור – אזלי יש לקשר זה עם ב' בחו' הדיבור ד"במדבר" (מלשון דיבור), דיבור דתורה ודיבור דתפלה (כ"ל ס"א)).
(* ויש אמורים שנים עשר. ויש אמורים ששים (שמו"ר פ"א, ז).

בגדרי העולם, אבל, הגילוי הוא רק דרגת האלקות שיש לה ערך ויחס לעולם, ולא דרגת האלקות שלמעלה מהעולם;

ומעלת ההתגלות ד"מאמר אחד" שלמעלה מההתחלקות דעניני העולם – שמתגלה דרגת האלקות שלמעלה מהעולם, אבל, גילוי זה אינו חודר בגדרי העולם (כיון שלא ניכרת המעלה והחשיבות שבפרטי הנבראים מצד מזגם ותכונתם, ואדרבה, מצד עצמם ה"ה אין ואפס).

והשלימות האמיתית היא בצירוף שניהם יחד – שגם דרגת האלקות שלמעלה מהעולם (מאמר אחד) נמשכת ומתגלה וחודרת בהתחלקות דפרטי הנבראים (עשרה מאמרות)⁵⁵.

ועי"ז נשלמת כוונת הבריאה שנתאוהו הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים⁵⁶: דירה – שבה מתגלה הדר בה בכל עצמותו⁵⁷, היינו, לא רק דרגת האלקות שבערך לעולם, אלא גם דרגת האלקות שלמעלה מהעולם, ועד למהותו ועצמותו ית', אחדות הפשוטה (מאמר אחד); (והדירה היא) בתחתונים – שהגילוי דמהותו ועצמותו ית' נמשך וחודר במציאותם של התחתונים כפי שהם בהתחלקות וריבוי מצד מזגם ותכונתם (עשרה מאמרות)⁵⁸.

(55) ובסגנון דספרי חקירה של גדולי ישראל: נקודה שמופשטת מהתחלקות דאורך ורוחב, וביחד עם זה, כוללת כל ריבוי ההתחלקות דאורך ורוחב כו'.

(56) ראה תנחומא נשא טו. ועוד. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

(57) המשך תרס"ו ס"ע ג (ועוד – נסמן בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא).

(58) ודוגמתו בדירת האדם – שבפרטי ההתחלקות הדירה (ששה קצוות), ד' כתלים, רצפה וגג, נמשך ומתגלה עצם הדירה (נקודה

שמודגשים בריבוי ההתחלקות דהלכות התורה המלוכשים בעניני העולם, ועד ל"כל מעשיך יהיו לשם שמים"⁵² ו"בכל דרכיך דעהו"⁵³ – מגלים בעולם ה"עשרה מאמרות", היינו, שניכר בעולם שהתוכן והמעלה והחשיבות שבו היא התוכן והמעלה והחשיבות ד"עשרה מאמרות" של הקב"ה, כנגד עשר ספירות עליונות, שלימות הקדושה, כפי שנמשכת ומתגלה בעולם.

ובסגנון אחר קצת: פעולת ה"מאמר אחד" היא ביטול העולם (שמצד עצמו, לולי הכח המהוה, ה"ה אין ואפס), העלאה מלמטה למעלה (ממציאות לביטול המציאות); ופעולת ה"עשרה מאמרות" היא שמציאות העולם תהי' חדורה בשלימות הקדושה, המשכה מלמעלה למטה⁵⁴.

ז. ויש בזה מה שאין בזה:

מעלת ההתגלות ד"עשרה מאמרות" שמתלכשים בעניני העולם באופן של התחלקות מצד מזגם ותכונתם – שחודרת

(52) אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דעות פ"ג.

(53) משלי ג, ו. וראה רמב"ם שם. שו"ע אדה"ז א"ח סקנ"ו ס"ב.

(54) ועפ"ז יש לברר תוכן דברי המשנה, "בעשרה מאמרות נברא העולם. . . והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא ליפרע מן הרשעים. . . וליתן שכר טוב לצדיקים כו'" – שמפשטות לשון המשנה משמע שהחלוק בין מאמר אחד לעשרה מאמרות הוא לא רק הוספה בענין דשכר ועונש, אלא לצורך כללות הענין דשכר ועונש – כי, שכר ועונש אינו מצד תנועת הביטול (מאמר אחד), כמו ש"עבד" אינו מקבל, "שכר" על העבודה לרבו, כי אם מצד הגדר דמציאות העולם, ולכן, הטעם ש"בעשרה מאמרות נברא העולם" (אף ש"במאמר אחד יכול להבראות") הוא כדי שיהי' הענין דשכר ועונש, "ליפרע מן הרשעים. . . וליתן שכר טוב לצדיקים".

ה. וענין זה (פעולת התורה בעולם ע"י המאמר אחד והעשרה מאמרות) מודגש גם בהכנה למתן-תורה ע"י ספירת העומר מפסח עד עצרת:

מתן-תורה בא לאחר ההקדמה דיציאת מצרים, שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו וגאלם⁵⁹, כדי ש"בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"⁶⁰.

וכיון שהכוונה דמתן-תורה היא חיבור עליונים ותחתונים, "עליונים ירדו לתחתונים ותחתונים יעלו לעליונים"⁶¹, וחיבור אמיתי הוא (לא באופן שהעליון יורד מעליונותו, שאז אינו עליון לאמיתתו, והתחתון עולה מתחתונותו, שאז אינו תחתון לאמיתתו, אלא) שהעליון כמו שהוא בעליונותו מתחבר עם התחתון כמו שהוא בתחתונותו – ה"ז נעשה ע"י ההכנה דספירת העומר:

התוכן ד"וספרתם לכם ממחרת השבת גו' שבע שבתות גו' תספרו חמישים יום"⁶² בעבודת האדם⁶³ – ש"ממחרת השבת" (מחרת היום"⁶⁴) מתחילה העבודה בהמשכת גילוי העצמות ("בכבודו ובעצמו") שלמעלה מה(התחלוקת ד)עולם⁶⁵ (מאמר אחד), שיאיר ("וספרתם" מלשון ספיר ובהירות, אור

שלמעלה מהתחלוקת) שקשורה עם העצם דהאדם, כל מי שאין לו בית אינו אדם (ראה יבמות סג, א ובתוס' שם).

59 נוסח הגש"פ.

60 שמות ג, יב ובפרש"י (משמור"ר פ"ג, ד).

61 נתחומא וארא טו. שמור"ר פ"ב, ג. ועוד.

62 אמור כג, טו-טז.

63 ראה לקו"ת אמור לה, ב ואילך. במדבר

י"ד, א ואילך. ובכ"מ.

64 תו"כ ופרש"י עה"פ.

65 וגם התגלותו בעולם היא "בחי הלילה"

– ש"רגע דחצות לא יש במציאות, שכמה שיש

וגילוי) בפרטי התחלוקת המדות (שבע שבתות, ז' פעמים ז') שבאדם ובעולם (עשרה מאמרות), עד שיתגלה ("תספרו" גם מלשון גילוי) ויחדור בהם הגילוי דיום החמישים, שער הנו"ן שלמעלה ממ"ט השערים ששייכים לעולם, ובשער הנו"ן עצמו – לא רק הדרגא התחתונה שיש לה ערך ושייכות למ"ט השערים (שלכן נכללת עמהם, "חמישים יום"), אלא גם הדרגא העליונה שלמעלה לגמרי ממ"ט השערים⁶⁶ (מאמר אחד), שנמשכת ומתגלה ביום החמישים⁶⁷.

ויש להוסיף, שבקביעות שנה זו, שהתחלת הספירה היא במוצאי שבת (ממחרת השבת גם כפשוטו) וסיומה ביום השבת, שבועות שמתחילות באחד בשבת ומסיימות בשבת שבשבת, תמימות כימי בראשית (תמימות שבתמימות)⁶⁸ –

לחלוק בזמן שייך או לחצי הראשון או לחצי השני של הלילה, וחצות עצמו לא יש במציאות, ומ"מ הרי יש חצות, וכמ"ש ויהי בחצי הלילה וגו', א"כ ה"ז למעלה מהזמן, והיינו שמאיר או מבחי"אוא"ס דלאו מכל אילין מדות איהו כלל, וע"כ הוא למעלה מהזמן" (סה"מ תש"ו ס"ע 72. וראה גם לקו"ש ח"ג ס"ע 868 ואילך).

66 ראה לקו"ת במדבר יב, א ואילך.

67 ויש לומר, שבזמן מתן תורתנו ישנו חיבור ד(מעין) למעלה מהזמן עם זמן – שאין לו יום קבוע בתודע סיון, שבזמן שהיו מקדשים התודע ע"פ הראי' ה' חל "פעמים חמשה פעמים ששה פעמים שבעה" (רה"ו ב, ו) ואעפ"כ, נמשך ומתגלה ב"האי יומא דקא גריים" (פסחים סח, ב).

68 פסדרי"כ פ"ה. פ"סר פ"ית. ראב"ן ספ"ו. ראב"ה פסחים סתקכ"ו. ועוד. – נת' בארוכה בשיחת אחש"פ – סה"ש תנש"א ח"א ע' 447 (לעיל ע' 66) ואילך. לקו"ש ח"ה"ש תנש"א.

(* ולכן, אף שחז"ש הוא יום אחד (דלא כפשוטו וסוכות), אין אומרים "יום מתן תורתנו", אלא "זמן מתן תורתנו" (וראה השלמה לשריע אדה"ז (להר"נ מדובראונא) רסתקפ"א בקו"א).

במקום הפקר¹¹².

יג. ויש לומר, שבי' הקצוות תכלית הביטול ותוקף המציאות מודגשים גם בקריאת פרשת במדבר בשבת שלפני עצרת (והתחלתה במנחת שבת זה):

שם הפרשה, "במדבר" (ע"ש התחלתה "וידבר גו' במדבר סיני") – מורה על תכלית הביטול, כמדבר זה שהכל דשין בו"; ותוכן הפרשה ע"ד מנין בני"י (שעל שם זה נקרא כל הספר "חומש הפקודים"¹¹⁵) – מורה על תוקף המציאות ("דבר שבמנין לא בטל"¹¹⁶) וגודל החשיבות ("מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה"¹¹⁷) דכלל ישראל ודכאו"א מישאל.

ויש להוסיף, שבי' קצוות הנ"ל מודגשים גם בבי' הטעמים דקריאת פרשת במדבר בשבת שלפני עצרת – לרמז על נתינת התורה במדבר, ולהפסיק בין הקללות שבפרשת בחוקותי לעצרת:

בהרמז על נתינת התורה במדבר, מקום הפקר, מודגש ענין הביטול (מאמר אחד), ש"עושה עצמו כמדבר הפקר", כנ"ל.

ובהפסק בין הקללות שבפרשת בחוקותי לעצרת, מודגש ענין המציאות (עשרה מאמרות) – כי, הצורך בהפסק זה (בפשטות) הוא מפני שהתורה היא מקור כל הברכות, כמודגש בהתחלת התורה באות ב', ר"ת ברכה¹¹⁸, החל מהברכה הכי עיקרית שמודגשת בציור דאות ב', ש"סתום מכל צדדיו ופתוח מצד אחד"¹¹⁹,

ואע"פ שההכנה לנתינת התורה במדבר היא ע"י הביטול, שלילת המציאות, ה"ז באופן ש, כל הרוצה לקבל יבוא ויקבל", "יקבל" דייקא, קבלת האדם (דלא כהלשון הרגיל מתן תורה, "ניתנה במדבר") – שבוה מודגש שגם דרגת התורה שלמעלה ממציאותו חודרת ונעשית מציאותו¹¹³, ע"י הלימוד בהבנה והשגה, ועד להתידוש בתורה, תוקף המציאות דקדושה¹¹⁴.

112 ויש לומר, שדרגת התורה שניתנה במדבר (מקום הפקר) ע"י הקב"ה, היא למעלה מדרגת התורה שבא עי"ז שהאדם משים עצמו כמדבר (הפקר) – "אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תלמודו מתקיים בידו" (תלמודו שיש לו כבר, בחי' ירושה שבתורה), "כל מי שאינו עושה עצמו כמדבר הפקר אינו יכול לקנות את החכמה והתורה" (בחי' מוכר שבתורה), "כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל תורה ניתנה לו במתנה" (בחי' מתנה שבתורה) – כי, ג' הבחי' דירושה מוכר ומתנה יש להם ערך ושייכות להמקבל (ראה לקו"ש ח"ג ע' 115 ואילך. וש"ג), משא"כ דרגת התורה שניתנת ע"י הקב"ה במדבר, מקום הפקר, היא (מצד עצמה) למעלה לגמרי משייכות להמקבל.

113 ודוגמתו בשלילת המתלוקת ואהבת השלום – שאין זה רק מצד הביטול והעדר המציאות (ע"ד "עושה שלום במרומיו", "מיכאל שר של מים גבריאל שר של אש ואין מכבים זא"ז", כמשל ב' שרים שמנגדים ול"ו שמתבטלים ממציאותם בעדם לפני המלך (ראה תניא אגה"ק סי"ב. לקו"ת אמור לה, א. ובכ"מ), אלא גם בהיותם בתוקף המציאות, עם כל הכחות והחושים כו', ה"ה במצב של אחדות ושלום.

114 וע"ד מ"ש "ונפשי כעפר לכל תהי' (ועי"ז) פתח לבי בתורתך" – שע"י הביטול כעפר שהכל דשין עליו "משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו", נעשה ראוי ומוכשר לקבל הדרגא ד"תורתך", תורתו של הקב"ה שלמעלה משייכות לעולם, שניתנת במקום הפקר דוקא, ודרגא נעלית זו – מקבלה באופן ד, פתח לבי בתורתך", פתיחת הלב, תוקף המציאות דקדושה.

115 יומא רפ"ז ובפרש"י.

116 ביצה ג, סע"ב.

117 פרש"י ר"פ במדבר.

118 ירושלמי תגיגה פ"ב ה"א (קרוי לסופה).

וראה לקו"ש ח"ט"ו בתחלתו. וש"נ.

119 ירושלמי שם. וראה מקומות שבהערה

הבאה.

יב. עפ"ז יש לבאר גם הטעם לנתינת התורה במדבר (מקום הפקר) דוקא - כמודגש בר"ח סיון ש, באו מדבר סיני, ובהקריאה דשבת שלפני עצרת בפרשת במדבר:

נתבאר לעיל (ס"ב) ש, "מדבר" הוא "מקום הפקר", היינו, מקום שאין עליו בעלות, דלא כ, רשות הרבים, רשות שהיא בבעלות הרבים.

ובביאור ענינם בתורה - יש לומר:

"רשות הרבים" - רומז על דרגת התורה שיש לה ערך ושייכות להרבים, ששים ריבוא מישראל (כרשות הרבים שעוברים בו ששים ריבוא¹⁰⁵) כנגד ששים ריבוא אותיות התורה¹⁰⁶, ולכן היא מלכתחילה ברשותם ובבעלותם של הרבים, באופן של ירושה (מורשה קהלת יעקב) - דרגת התורה ששייכת לעולם, עשרה מאמרות;

ו, "מדבר", "מקום הפקר" - רומז על דרגת התורה שלמעלה לגמרי משייכות לעולם, "אורייתא וקוב"ה כולא חד", מאמר אחד, שמצד עצמה אינה שייכת לבעלותם של הרבים, אלא שהקב"ה מפקירה (כביכול), ועי"ז נותן רשות (וזכות קנין) ש, כל הרוצה לקבל יבוא ויקבל¹⁰⁷.

ולכן ניתנה התורה במדבר, במקום

הפקר - כדי לרמז שהשלימות האמיתית דקבלת התורה, היא, כשמקבלים גם דרגת התורה שלמעלה לגמרי משייכות לעולם, שכדי שיוכלו לקבלה צריך הקב"ה לתת אותה במקום הפקר דוקא. ויש לומר, שתכלית השלימות דנתינת התורה במקום הפקר תהי' לעתיד לבוא¹⁰⁸, ש, "תורה¹⁰⁹ חדשה מאתי תצא": "מאתי" - תורתו של הקב"ה ממש שלמעלה לגמרי משייכות לעולם, ולכן נתינתה לעולם היא עי"ז ש, (מאתי) תצא, שיוצאת (כביכול) מרשותו של הקב"ה, שמפקירה כדי ש, כל הרוצה לקבל יבוא ויקבל".

ועפ"ז יש לבאר גם המשך הכתוב "בחודש השלישי גו' ביום הזה באו מדבר סיני (ולכן) ויחן שם ישראל", "ויחן" לשון יחיד, "כאיש אחד בלב אחד¹¹⁰", "הואיל ושנאו ישראל את המחלוקת ואהבו את השלום ונעשו חני' אחת הרי השעה שאתן להם את תורתי" - כי, כדי לקבל דרגת התורה שלמעלה משייכות לעולם ולאדם שניתנת במקום הפקר, צריך האדם לצאת ממציאיותו, עי"ז ש, עושה עצמו כמדבר הפקר¹¹¹, תכלית הביטול, וביטול זה מתבטא (לכל לראש) בשלילת המחלוקת ואהבת השלום (כי סיבת המחלוקת היא ישות עצמו), ועי"ז נעשה ראוי ומוכשר לקבל דרגת התורה שלמעלה משייכות לעולם שניתנת

(105) ראה שו"ע אדה"ז שבעה ע"ד 19.
(106) ו, אף שבתורה אין נמצא ס"ר אותיות, היינו, מפני אותיות המשך שהם אותיות אהוי' שבכלל הנקודות שאינן בכתב אבל ישנם במחשבה . . . אך איזו מהנקודות הם אינו ידוע כו" (לקו"ת פרשתנו מא, ב, מג, ד).
(107) כי, הפקר הוא לא רק סילוק הרשות, אלא גם נתינת רשות (וזכות קנין) לכאור"א ליטול הדבר המופקר (ראה צפע"נ לרמב"ם הל' נדרים פ"ב הי"ד י, ד). הל' מתנות עניים פ"ב (לא, ג) ופ"ד (נט, ג).

(108) ראה גם אה"ת במדבר (הוספות) ע' א"תק; בחי' מדבר שבתורה הוא מדריגה היותר גבוה דהיינו בחי' שאינו מובן הסודות והטעמים שבה ואין שום תענוג, אך אנו עושים בלתי שום תענוג עצמו רק מפני רצונו ית', דאורייתא וקוב"ה כולא חד".
(109) ישע"י נא, ד. ויקר פי"ג, ג.
(110) דלא כשאר כל החנויות שלפנ"ו (תו"כ ופרש"י עה"פ. וראה לקו"ש חכ"א ע' 100. וש"נ).
(111) במדבר שבעה ע"ד 6.

שבהוד ולמטה מסתיים בחי' גופא, עיקר המדות, ומתחילים בחי' ההשפעה לבר מגופא, ולכן מאיר גילוי אור עליון שלמעלה מהתחלקות דפרטי המדות, ע"י הקדמת הביטול דבחי' ההודאה, שזהו"ע הוד שבהוד, ונעשה הגילוי דפנימיות התורה⁷³.

ויש להוסיף בהשייכות דר"ח סיון למתן-תורה גם מצד ספה"ע דר"ח עצמו⁷⁴, יום מ"ה לספה"ע, שמספר מ"ה⁷⁵ הוא הגימטריא ד, "אדם", אותיות א' דם" - ע"פ הידוע שהתורה נמשלה ל, "דם" שממשיך חיות לכל האברים בשוה⁷⁶, ונקראת גם "אדם", "זאת התורה אדם⁷⁸ (דם בתוספת אל"ף) - דיש לומר, ש, "דם", שמתפשט ונמשך בכל אברי הגוף, רומז על ה, "עשרה מאמרות" שבתורה (ההתחלקות דפרטי הלכות התורה)⁷⁹, ו, "אדם", א' דם, רומז על המשכת ה, "מאמר אחד" שבתורה שלמעלה מהתחלקות דפרטי הלכות התורה, "אחת דיבר אלקים", שענין זה נעשה ע"י הקדמת הביטול בעבודת התפלה⁸⁰.

(73) ראה בארוכה סידור (עם דא"ח) שער הל"ג בעומר דש, א ואילך.

(74) נוסף לכך שהוא לאחרי הספירה דיום המ"ד, ערב ר"ח.

(75) ולהעיר, ש, "מה" הו"ע הביטול - ונחננו מ"ה" (בשלח טו, ז"ח).

(76) של"ה בהקדמת בית ישראל בית דוד (כא, א).

(77) לקו"ת במדבר יג, א. ובכ"מ.

(78) חוקת יט, יד. וראה לקו"ש חכ"א ע' 141. וש"נ.

(79) דאף שהתורה עצמה היא למעלה מהתחלקות, כמו שהדם ממשיך חיות לכל האברים בשוה - הו"ע, "עד"מ בעת הבית מסדר בביתו שכלי פלוני יעמוד במקום פלוני וכלי פלוני במקום פלוני כו" (לקו"ת שם, ג).

(80) כמארז"ל (ברכות יו"ד, ב) "מאי דכתיב לא תאכלו על הדם, לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם", שהאדם מצ"ע הוא בחינת דם, ועי"

מודגש יותר שהגילוי ד, "בכבודו ובעצמו" חודר בגדרי העולם, שבתות תמימות כימי בראשית.

ט. ובהדגשה יתירה בספה"ע שבר"ח סיון ("בחודש השלישי גו' ביום הזה באו מדבר סיני") - "בשבו"ע הו' ביום ג' בו הוא כאילו נכנסה כל השבוע⁸¹ (שלימות ההכנה למ"ת ע"י ספה"ע):

יום ג' בשבוע הו' הוא לאחרי שנשלמו מ"ד ימים דספה"ע, שבהם נכללת עיקר העבודה דספה"ע בכירור וזיכוך המדות - כי, "מ"ד ימים הם בבחי' יניקה . . . עד"מ שהחלב מגדל אברי הולד . . . גידול של המדות שבנה"ב והעלאתן . . . ע"י המשכת מוחין דיניקה . . . במ"ד ימי הספירה עד"מ דם נעכר ונעשה חלב" (וזהו ההכנה לטעימת טעם דגן, שהו"ע נתינת התורה (שנמשלה ללחם) בחג השבועות)⁷⁰.

וכיון שנשלמה עיקר העבודה דכירור וזיכוך פרטי המדות, ע"י גילוי אור שבערך להתחלקות דפרטי המדות (עשרה מאמרות) - נעשים מוכנים ועומדים לקבל הגילוי אור דיום החמישים שלמעלה מהתחלקות דמ"ט יום (מאמר אחד), ע"י הקדמת הביטול שבראש חודש (מיעוט הלבנה עד שנעשית בבחי' נקודה), ואז יכול להיות שלימות הגילוי ("ביום הזה"י) דיום החמישים⁷².

[ומעין זה גם בל"ג בעומר, הוד שבהוד - שספירה זו היא "סוף ותשלום הספירות בעיקר המדות שנק' גופא, כי מבחי' הוד

(69) תו"א יתרו טו, ג.

(70) ראה לקו"ת במדבר יז, ד (בשייכות למ"ד הימים משיביעי של פסח עד עצרת).

(71) "יום" הוא אור וגילוי, כמ"ש "ויקרא אלקים לאור יום", וגם "זה" מורה על הגילוי, "מראה באצבעו ואומר זה" (ראה תענית בסופה. ועוד).

(72) ראה תו"א שם.

י. ויש לומר, שענין זה מרומז גם בהפרשיות שקורין בתורה ביום השבת שממנו מתברך ר"ח סיון - פרשת בהר-בחוקותי:

„בהר” - גדלות וגבהות⁸¹, ונקרא בחי צומח שבדומם⁸² - מורה על עבודה באופן של התחלקות לפרטים (עשרה מאמרות), שבו מודגשת תנועת הצמיחה והגידול מדרגא לדרגא, „ילכו מחיל אל חיל”⁸³.

ו„בחוקותי” - מלשון חקיקה, כמו אותיות שבלוחות שהם באופן של חקיקה מיני' ובי' - מורה על הנקודה העצמית שלמעלה מהתחלקות לפרטים (מאמר אחד), שבאים לזה ע"י הביטול שלמעלה מהבנה והשגה, „חוקה חקיקתי גזירה גזרתי”⁸⁴, ו„אין לך רשות להרהר אחרי”⁸⁵.

וחיבורם יחד (שקורין בהר-בחוקותי בשבת א', לז' קרואים, וא' מהם (הרביעי) מחבר שניהם ע"י הברכה לפני הקריאה בס"פ בהר ולאחרי הקריאה בר"פ (בחוקותי) ע"י דרגא שלמעלה משניהם - מורה שגם בהתחלקות לפרטים (בהר) נמשכת ותודרת הנקודה העצמית

התפלה מתחבר עם אלופו של עולם, א' דם (אוה"ת תהלים יהל אור) ע' שנה. המשך תער"ב ח"ב פשצ"א ואילך. וראה שם פת"ד: „א' הוא בחי א"ס בנפש שזהו שרש ומקור הנשמה כו', ובא בבחי' דם שזהו הנשמה המלוּבשת בגוף כו'”).

81 ע"ד מארו"ל (סוטה ה', א) „ת"ח צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית”. ועיקר - ענין התוקף וההרחבה בקדושה, כמ"ש (דה"ב יז, ב) „ויגבה לבו בדרכי ה'” (וראה לקו"ש חכ"ב ע' 159 ואילך. וש"נ).

82 תו"ח בראשית כ, א. שמות קיב, ב. ועוד.

83 תהלים פד, ח.

84 במדבר ר"פ חוקת. ננחומא שם (ג. ח).

ועוד.

85 פרש"י ר"פ חוקת. - מיומא טו, ב.

שלמעלה מהתחלקות (בחוקותי).

ויש להוסיף, שחיבור ב' הקצוות מרומז גם בכל פרשה בפ"ע: „בהר סיני” - „סיני” בגימטריא „סלם”⁸⁶, שמחבר מעלה ומטה כב' אופני ההליכה שאודותם מדובר בפ' בחוקותי: „והתהלכת”⁸⁷ לשון רבים, ב' הליכות, הליכה מלמעלה למטה (תורה, שניתנה מסיני), והליכה מלמטה למעלה (תפלה), „סולם דא צלותא”⁸⁸, כמודגש בעליית משה רבינו להר סיני הן לצורך קבלת התורה, והן לצורך התפלה על בני”⁸⁹ - שכללות החילוק שבין המשכה למטה (תורה, שלימודה באופן של הבנה והשגה, מציאות האדם) להעלאה למעלה (תפלה), „דע לפני מי אתה עומד”, ביטול המציאות⁹⁰ הוא ע"ד ובדוגמת החילוק שבין עשרה מאמרות למאמר אחד, שע"י עשרה מאמרות נעשית ההמשכה למטה, וע"י מאמר אחד נעשה (הביטול) והעלאה למעלה (כנ"ל ס"ו).

יא. ועד"ז (ויתירה מזה) בפרשת במדבר - שהתחלתה קורין במנחה דשבת מברכים חודש סיון, וכולה (מתחילתה עד סופה) בשבת שלפני עצרת:

„מדבר” הוא מלשון דיבור, שרומז על הדיבור דתורה, וגם על הדיבור דתפלה⁹¹

86 ב"ר פס"ח, יב. ובפי' המת"כ ומהר"ו.

87 פרשתנו כו, יב. וראה לקו"ת פ' ראה כו, א. אמ"ב שער הק"ש פפ"ז ואילך. אוה"ת פרשתנו (כרך ב) ע' תרמ ואילך. ועוד.

88 חז"א רסו, ב. ועוד.

89 במ' יום האמצעיים, ועאכ"כ מ' מים האחרונים שהיו ברצון, כמ' יום ראשונים (פרש"י תשא לג, יא. עקב ט, יח. יו"ד, יו"ד).

90 אף שבפרטיות יותר צ"ל גם בתורה הקדמת ענין הביטול, וגם בתפלה ענין המציאות והתחלקות (שנקודת ההודאה ד, מורה אני" נמשכת בפרטי הענינים דברכות השחר).

91 ראה ספר הלוקטים (דא"ח להצ"צ) ערך

מדבר (ע' נד ואילך). וש"נ.

„ארץ גו' לא ישב אדם שם”¹⁰⁰, למעלה לגמרי מבחי' אדם¹⁰¹, שמצד בחי' זו נעשה החיבור דשניהם (שהמאמר אחד יומשך ויחדור בעשרה מאמרות), שגם דרגת התורה שלמעלה מהאדם, בחי' תען לשוני אמרתך, תומשך ותחדור במציאות האדם ע"י לימוד התורה באופן של הבנה והשגה, ועד לחידוש והוספה בתורה, שבו מודגש יותר הענין ד, „כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו”, שהאדם מחדש בתורה, והקב"ה חוור ואומר החידוש שנתחדש ע"י האדם.

ויש לומר, שכיון שסדר העבודה (גם בהכנה למ"ת בהפרשיות שקורין לפני מתן-תורה) הוא מן הקל אל הכבד, לכן, בפ' בהר-בחוקותי שקורין בשבת שלפני ר"ח סיון (לפני ברכת החודש), מודגש בעיקר שישנם ב' קצוות (בפ' בהר - מציאות והתחלקות לפרטים, ובפ' בחוקותי - ביטול ונקודה שלמעלה מהתחלקות לפרטים)¹⁰², ויתירה מזה, שהתחלת וסיום פרשת בהר-בחוקותי היא בהענין ד, „הר סיני” (ולא „מדבר סיני”¹⁰³), הר דייקא, שמדגיש הענין דמציאות והתחלקות פרטית; ובפ' במדבר שקורין בשבת שלפני מתן-תורה¹⁰⁴ מודגש בעיקר חיבור ב' הקצוות ע"י בחי' שלמעלה משניהם, „מדבר” ש, לא ישב אדם שם, כנ"ל.

- ב' התנועות דהמשכה למטה והעלאה למעלה, שהם ע"ד ובדוגמת עשרה מאמרות ומאמר אחד.

ועוד ועיקר:

„מדבר”, מלשון דיבור בתוספת מ"ם, מורה על האדם המדבר⁹² (מקור הדיבור), וענינו בתורה - הדגשת מעלת וחשיבות (מציאות) האדם בדיבור התורה, עד כדי כך, ש„כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו”⁹³, היינו, שהעיקר הוא דיבורו של האדם, והקב"ה קורא ושונה כנגדו (אחריו) - דרגת התורה שבערך להאדם (עשרה מאמרות); ו„מדבר” מלשון „מדבר” (מ"ם חרוקה), שהדיבור הוא מאליו, „כלומר”, שאין בזה בחי' דיבור בפ"ע (כמו מדבר, מ"ם שבבא), רק בחי' שכבר נדבר, דהיינו שהדיבור הוא בבחי' ביטול דבבר ה' המדבר בו”⁹⁴, כמו דיבור התפלה שהתחלתה „אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך”⁹⁵ (תפלה אריכתא⁹⁶), ועד"ז בתורה, שהלימוד הוא בתכלית הביטול, בבחינת „תען לשוני אמרתך”⁹⁷, כעונה אחר הקורא⁹⁸ - דרגת התורה שלמעלה מהאדם (מאמר אחד).

וחיבורם יחד ע"י דרגא שלמעלה משניהם - בחי' מדבר למעלותא⁹⁹,

92 ועד שנקרא בתואר „מדבר”.

93 ראה תדבאר רפ"ח. י"ל ש איכה רמו תתלך.

94 תו"א יתרו טז, ריש ע"ד. שם (בהוספות)

א.

95 תהלים נא, יז.

96 ברכות ד, ב. - ואולי י"ל הפירוש ד, תפלה אריכתא, אריכות (גדלות ושלמות) בתפלה שנעשית ע"י הקדמת הביטול ד, אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך.”

97 תהלים קיט, קעב.

98 תו"א יתרו טז, ב. ובכ"מ.

99 ראה לקו"ת במדבר, ב ואילך. ובכ"מ.

100 ירמי' ב, ו.

101 וי"ל - למעלה גם מבחי' א' דם (ראה לעיל ס"ט).

102 ואילו חיבורם יחד הוא: (א) רק בדרך רמו - ע"י שקורין ב' הפרשיות יחד, (ב) ואינו בכל השנים.

103 ורק במנחת שבת (לאחרי ברכת החודש) מתחילין לקרוא פרשת במדבר („במדבר סיני”).

104 ובהדגשה יתירה בקביעות שנה זו -

שקורין פרשת במדבר בערב זמן מ"ת.